

Nestává se často a dlouhá historie turfů to na mnoha příkladech barvitě ilustruje, že přes veškerou snahu, vynaložené finanční prostředky a někdy i celoživotní trpělivost není většině chovatelů anglických plnokrevníků dopřána satisfakce v podobě úspěchu odchovat vítěze Derby, nositele klasické Trojkoruny, případně triumfátora v některém z dalších "hvězdných dostihů" naší planety. Do kategorie úspěchů porovnatelných s vítězstvím v Prix de l'Arc de Triomphe v Melbourn Cup, případně ve Velké Národní v Liverpoolu, se řadí i triumf v nejtěžším překážkovém dostihu starého kontinentu, ve Velké Pardubické steeple chase. Jednomu plnokrevníkovi nenápadného vzrůstu, avšak libivé barvy a především nadprůměrné odolnosti a požadovaného charakteru - **ŽELEZNÍKOVI** - se takový triumf podařil dokonce čtyřikrát. Jako prvním a zatím i posledním ve více než stoleté historii tohoto dostihu. Proto mu právem a bezevší pochybnosti náleží titul "Kůň století". Jeho letošní životní jubileum, 25. výročí narození, je příležitostí čtenářům České besedy připomenout osudové okamžiky života tohoto nezapomenutelného jedince ve vzpomínkách košického rodáka české národnosti Ing. M. Duruttye, PhD., chovatele koní, pod jehož dohledem a péčí zahájil svou úspěšnou životní pouť.

Železník -

Omezený prostor Východní Evropy druhé poloviny 20. století neumožňoval našim chovatelům kontakt s vyspělým světem (Francií, Irskem, USA, Velkou Británií apod.). Spolupráce se proto omezila na státy RVHP - Maďarsko, Polsko a SSSR. Import většího počtu ročků, dospělých koní, byl realizován na přelomu 60. a 70. let, mj. i do chovu hřebčince Šamorin. Na nákup byla vyčleněna obvykle pevně stanovená částka. Ta na jedné straně limitovala celkovou sumu určenou k získání plnokrevníků, avšak umožňovala kupujícím flexibilně reagovat na ceny za jednotlivé položky. I stalo se, že zůstalo neutracených 2000 rublů, tj. doslova "pakatel" (cena kvalitnějšího koně reprezentovala obvykle sumu 20 000 rublů). Naším nákupcem byla nabídnuta klisna zcela korespondující s touto

hodnotou: nevzhledná, navíc menší, neúspěšná, netypická s výrazně nekorektními končetinami, se zlou kopytní rohovinou, avšak v ryzi barvě tak charakteristické pro ruské produkty.

Pokud se dalo věřit ručně psanému, tudíž téměř nečitelnému dokladu o původu, klisna se narodila 15.5.1968 v chovu hřebčína Dnetropetrovsk. Do chovu byla zařazena v roce 1972 bez prokazatelné rovinové třídy ve dvou, resp. třech letech. Jmenovala se Želatina. Ušetřena enormní zátěží dostihového provozu pak v následujících letech pravidelně přiváděla na svět jednoho potomka. Výkonost prvních tří byla podprůměrná. Snad jen Žitomír byl považován za užitelného proutěnkáře.

S pochopitelnou snahou "uklidit" zmíněnou klisnu nevábného vzhledu, který rozhodně nepřispíval k příznivému obrazu Šamorinského základního stáda lokalizovaného na farmě v Kvetoslavovu, bylo rozhodnuto o přesunu do hřebčína Graditz (na území bývalé NDR, nedaleko Drazďan). Otcem hříbat Želatiny v následujících třech letech se stal čerstvý Derby vítěz hostitelské krajiny Zigeunersohn. Její plodnost i na německé půdě zůstala zachována a tak si šamorinský chovatel mohl z polabské roviny přivést v průběhu tří let další tři hříbata. Žel, opakovala se i výkonostní mizerie produktů tohoto spojení z hlediska rovinové třídy. Tim posledním z dané kombinace rodičovského páru byl Železník, narozený 29.4.1978.

Nejvýraznějším znakem tohoto jedince byl fakt, že ničím nevyňikal mezi druhy svého ročníku. Primárním důvodem bylo, že se jednalo o tzv. pozdní hříbě. Handicap čtyř měsíců nebyl kompenzovatelný ani zvýšenou péčí, obvykle vynakládanou v takových případech. Jeho menší

vzrůst souvisel s obdobným tělesným rámcem jeho matky. S kritickým hodnocením chovatele se nakonec ztotožnilo i vedení Plemenářského podniku Šamorín a rozhodlo o jeho prodeji. Realizační cena 100 000 ve srovnání s obvyklými cenami perspektivních roček na přelomu 70. a 80. let (400 až 500 000 Kčs) má v tomto ohledu zřetelnou vypovídací hodnotu. Jeho nový majitel část ceny splatil několika vagony mrkve...

Budoucí šampion po krátké zastávce v Mikulově putoval dál na Bruntálsko, do Světlé Hory. Zde byla zahájena jeho příprava pro nejtěžší překážkový dostih starého kontinentu. Času bylo dost, vždyť podmínkou startu koní ve Velké Pardubické (VP) je od nepaměti věk šesti let.

První ani druhý start v letech 1985 a 1986 ve VP se nepovedl. Na neúspěchu nesl největší díl jeho nezkušený jezdec. Do historie VP a svě-

jeho kůň zůstal stát, podařilo zachytit otěže, vysednout opět do sedla a zahájit stihání notně se vzdalujícího startovního pole. Po strhujícím finiši, který zvedal diváky ze sedadel na pardubických tribunách i u televizních obrazovek, se to nakonec povedlo. Pro Železníka a jeho jezdce tento heroický výkon znamenal čtvrtý triumf ve VP. Třináctiletý valach dokázal, že je oprávněným nositelem svého jména, dokázal houževnatost jako ze železa!

Železník byl tvrdý a statečný kůň obdařený chrabřím srdcem. Tyto téměř lidské charakteristiky jej po zásluze dosadily na pomyslný trůn "Koně století". Připomeňme si, že v průběhu své dostihové kariéry získal na dotacích téměř dva miliony korun. Není proto divu, že jeho majitel mu po ukončení závodní kariéry zařídil "vejmínek", tj. možnost dožít v důstojných podmínkách - samostatného ustájení a vlastního výběhu

kůň století

tového turfu se Železník nesmazatelně zapsal poprvé až svým třetím startem - 4. října 1987 zvítězil, navíc v travovém rekordu 9 : 56,13 v sedle s Josefem Vaňou. Bylo to v téměř stoleté historii tohoto dostihu poprvé, kdy stačilo k ab-

solvování 6900 m dlouhé distance méně než 10 minut. Další rok si tato dvojice úspěch zopakovala. V roce "sameťové revoluce" zvítězil Železník potřetí.

Jubilejní 100. ročník VP však Železníkovi nepřál, padl na překážce zvané "Velké zahrádky". Zdálo se, že se opět uplatnila kletba vznášející se nad tímto dostihovým klánem v duchu "tříkrát a dost!" V minulosti se totiž v několika případech podařilo zvítězit koním startujícím ve VP třikrát,

avšak nikdy vícekrát (namátkou Mocná, Korok nebo Sagar).

Následující ročník VP poznamenal zásah demonstrantů protestujících proti konání dostihu. V důsledku toho řada startujících padla na obávaném Taxisově příkopu. Do hromadného pádu se přirozeně připejil i Železník. Jeho jezdci se však v posledním okamžiku a také díky tomu, že

na pozemcích hřebčína Světlá Hora.

Tam směřovala cesta mnoha jeho obdivovatelů, vděčných příznivců a dalších nadšenců turfu, aby sobě, právě tak jako samotnému Železníkovi připomněla jeho letošní 25. výročí narození

Ing. M. Duruttya, který Železníka odchoval

(pozn.: přepočít "koňského věku" na lidský znamená, že jubilant se dožil požeňnaného věku 100 let). Nám všem pak také upozornění na potřebu každodenní pokory a prozíravosti, trpělivosti a velkorysosti jak v chovu anglických plnokrevníků, tak i v širších, obecně vnímaných životních souvislostech.